

Artikkel til Aftenposten, lørdag 22.9.91
Fra statsminister Gro Harlem Brundtland

"Norge i et nytt Europa"

Mandag la Arbeiderpartiet fram sitt debattheft "Norge i et nytt Europa". Det er et bredt orientert dokument som reiser alle de viktige politiske spørsmålene vi nå står overfor - og ikke bare det ene som så mange nesten stirrer seg blind på, om Ja eller Nei til norsk medlemskap i EF.

Hovedspørsmålet gjelder demokrati og styring i en ny internasjonal virkelighet. Rask teknologisk endring, miljøutfordringen, nye økonomiske forbindelser over landegrensene og øst-vest utviklingen i Europa, er sentrale drivkrefter.

Forandringene har skutt fart de siste årene, og mye sier oss at vi både i Norge, i Europa og i verden for øvrig bare er i startfasen av en omfattende endringsprosess. Derfor er det også en vanskelig debatt. Spørsmålene som må reises er både store, kompliserte og konfliktfylte. Mange mennesker er usikre.

Noen er likevel sikre i sak om at Norge bør vegre seg mot et mer utstrakt samarbeide med landene i EF. Andre skynder på for at Norge raskest mulig må bli fullverdige deltaker i EFs integrasjonsprosess. Noen lar de rene økonomiske sidene veie tyngst i sine vurderinger; andre er mest opptatt av den politiske prosessen som nå ruller over Europa.

Vi må også slå fast at den harde debatten vi hadde i 1972 ennå preger sinnene og følelsene. Mange har allerede funnet fram parolene fra den gangen, og stilt seg klare til å marsjere - for et Ja, eller for et Nei.

Andre lands observatører spør oss: Hva skjer egentlig i Norge? Svaret er enkelt, selv om noen åpenbart har vanskelig for å fatte at den norske befolkningen er delt i omtrent tre like store grupper, og at vet-ikke gruppen også har krav på å få ørens lyd for sine spørsmål og refleksjoner.

Denne situasjonen gjør det nødvendig med en åpen og fordomsfri debatt. Ingen bør føle seg presset om de ikke ennå har kommet fram til klare konklusjoner. Nå skal det være tid for å reise spørsmål, skaffe seg informasjon, debattere og ta stilling - sammen med andre.

Den debatten Arbeiderpartiet nå har satt i gang er derfor en prosess som flere partier burde tatt seg bryet med å åpne for.

Vi vet f.eks. at mange av medlemmene i Senterpartiet har et mindre dogmatisk syn enn ledelsen på samarbeidet med Europa. Vi vet fra meningsmålinger at SV slett ikke er som et murverk mot EØS, slik partiet fremstiller seg i Stortinget. Men disse forholdene får selvsagt være en sak for ledelsen, medlemmene og sympatisørene av disse partiene.

Vi i Arbeiderpartiet skal nå ha vår debatt, med forankring i våre verdier og på våre premisser. Våre grunnleggende verdier har alltid vært Frihet, Likhet og Solidaritet. Hvordan skal vi sørge for at disse verdiene får gjennomslag i møte med nye forutsetninger? Hvordan kan vi få et samfunn med en bærekraftig utvikling? Hvordan sikrer vi et samfunn som har en sunn økonomi og hvor alle er i arbeid? Hvordan kan vi best ivareta barnas behov og oppvekstvilkår, og sikre oss et samfunn som har omsorg og omtanke for syke, uføre og eldre? Hvordan deltar vi best i aktivt samspill mellom land for å fremme fred og sikkerhet i verden?

Dette er de fundamentale spørsmål for sosialdemokrater, og det er denne helheten det spilles opp til i debattheftet om "Norge i et nytt Europa". Nå ser vi fram til virksomme og spennende måneder, hvor det mobiliseres i alle ledd - til hva som kan bli det viktigste politiske verksted i Norge på mange ti-år.

Det er et dypt følt og oppriktig ønske i Arbeiderpartiet å være lyttende og søkende i denne prosessen. Jeg tror at dette begynner å gå opp for pressen og for store deler av befolkningen. Da vil det være å legge et utilbørlig press på debatten, om de som allerede har bestemt seg fyrer løs fra skyttergravene og overkjører den store gruppen som nå ønsker seg en åpen, kritisk og god debatt. Det er viktig at vi har omtanke for debattformen og den brede deltakelsen - når det er Norges veivalg inn i det neste århundre som her er satt på dagsordenen.